

моніторингової зустрічі щодо Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції і розміщеному на сайті OECD <https://www.oecd.org/corruption/acn/istanbulactionplan/> рекомендація щодо криміналізації торгівлі впливом звучить як «criminalise trading in influence» [36]; у російськомовному тексті, розміщеному на цьому ж сайті, рекомендація звучить як «кримінализировать «торговлю влиянием».

Список використаних джерел

1. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) від 27.01.1999 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_101.
2. Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: Закон України від 18.10.2006 р. № 252-V. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/252-16>.
3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16.
4. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції»: Закон України від 18.10.2006 р. № 251-V. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16>.
5. План действий по борьбе с коррупцией от 21.01.2004 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_001-04.
6. Узагальнення рекомендацій. Україна. Стамбульський план дій з боротьби проти корупції. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966_001-04.

Жеребко Олександр Іванович, завідувач відділу нормативно-методичної діяльності та стандартизації лабораторії організації наукової, методичної діяльності, нормативного забезпечення та міжнародного співробітництва Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, кандидат юридичних наук

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ

Будь-яка держава має свої функції. Функції держави представляють собою основні завдання та напрямки її діяльності.

Державна антикорупційна політика України формується і реалізується за умов, коли у суспільстві нівелюється різниця між правомірною та неправомірною поведінкою через розповсюдження правового нігілізму в країні. Таке становище вимагає зростання ваги несилових (політичних, економічних, соціальних, енергетичних, екологічних, інформаційних тощо) складових забезпечення антикорупційної політики.

Своїми коренями корупція сягає у сиву давнину, настільки давно, що може здаватися, що це ганебне явище виникло разом з появою перших цивілізацій.

Корупція - негативне явище, що притаманне всім країнам. У розвинених країнах вона концентрується в місцях прийняття важливих економічних рішень - виборі виконавців великих державних замовлень і т.п. Наша корупція знову ж таки має свою дуже істотну специфіку [1, с. 59].

Гавдьо Ю.Р. називає низку характерних рис сучасної корупції, які істотно відрізняють її від аналогів у розвинених країнах [1, с. 60-61]:

1) загальність. Корупція в нашій країні проникла в значну кількість органів державної системи. У країні практично не залишилося органу влади, котрий тією чи іншою мірою не займається корупційною діяльністю;

2) відкритість. На відміну від західних аналогів, корупція працює за майже загальновідомими тарифами, не соромлячись і не приховуючись. Ці тарифи часто публікуються в ЗМІ, можливо, не без участі самих корупціонерів для орієнтування споживачів у їхніх послугах;

3) некримінальність. У цей час важко знайти корумпованого чиновника, що будує свою діяльність на кримінальних схемах. Переважна більшість хабарів береться за абсолютно законні дії, які хабарник зобов'язаний зробити, виходячи зі своїх посадових обов'язків. Однак без хабара чиновник знайде тисячу причин, через які зробити ці дії неможливо. Він знайде безліч вигаданих помилок у документах, буде вимагати нові й нові довідки. Отже, перед бізнесменом усе виразніше буде виникати альтернатива: провести залишок життя в узгодженнях і чекати або ж заплатити один раз і все. Більшість обирає останній варіант;

4) колективізм і кооперація. В останні роки корупція стає колективною справою. У державних організаціях працюють пов'язані за вертикальним принципом колективи співучасників. Хабар передається від підлеглих до керівників (вертикальна корупція). Впроваджуються взаємозамінність і колективна відповідальність;

5) дефіцит і понаддефіцит. Використовуючи історичну пам'ять народу, вітчизняні чиновники працюють із використанням принципу дефіцитності благ. У сучасних умовах найчастіше створюється штучний дефіцит. Інакше кажучи, формується монопольний ринок, вхід на який закритий корумпованими чиновниками. Це загальний принцип корупції, що діє у всіх країнах. Особливістю нашої країни є створення корупційного понаддефіциту за рахунок непомірного зростання ставок хабарів. Діючи в умовах невизначеності, чиновники часто підвищують хабарі до такого нерозумного рівня, що в остаточному варіанті призведе до скорочення й навіть знищення монопольного ринку, який їх годує.

Сучасний світ давно визнав корупцію глобальною проблемою. Найкращих результатів у боротьбі з корупційними проявами досягли Данія, Фінляндія та Швеція, які є трійкою лідерів у антикорупційному рейтингу CPI 2015 року з 91, 90 і 89 балами відповідно [2].

18 жовтня 2006 року в Україні була ратифікована Конвенція ООН проти корупції. Приєднання України до міжнародної спільноти у цьому питанні мало на меті сприяння «затвердженню позитивного іміджу України, як держави, де створюється сприятливий політичний клімат для широкомасштабної, взаємовигідної співпраці зі всіма країнами, у тому числі і в питаннях протидії корупції і іншим правопорушенням, які безпосередньо пов'язані з нею» [3]. Однак ратифікація конвенції ніяк не вплинула на рівень корупції в країні. Була створена правова база для здійснення антикорупційної політики, але вона не працювала через те, що принцип верховенства права, задекларований в Конституції України, не є основним принципом застосування закону в Україні.

Ефективна боротьба проти корупції в Україні, крім наявності відповідної політичної волі, вимагає належного законодавчого забезпечення (комплекс нормативно-правових приписів, що регулюють механізми запобігання корупції, а також відповідальність за вчинення корупційних порушень), формування дієвої системи державних органів, забезпечення належного координування формування та реалізації антикорупційної політики, превентивні заходи запобігання корупції, а також її подолання. Побудова такої інституційної системи повинна відповідати міжнародним стандартам (зокрема, конвенціям ООН та Ради Європи проти корупції, а також рекомендаціям ГРЕКО та Стамбульського плану дій антикорупційної мережі ОЕСР) і передовій світовій практиці, а також враховувати особливості української юридичної системи.

Важливим кроком протидії корупції в Україні стало створення нового автономного органу (поза системою існуючих правоохоронних органів) - Національного антикорупційного бюро України, основною функцією якого буде виявлення і розслідування корупційних злочинів, що становлять особливу суспільну небезпеку.

Національне антикорупційне бюро України - це правоохоронний орган України, який має широкі повноваження у сфері попередження, виявлення, припинення та розкриття корупційних злочинів, вчинених вищими посадовими особами, а також запобігання вчиненню нових.

Національне антикорупційне бюро України було створено на підставі прийняття Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 року [4]. Під час його проходження у Верховній раді України, як законопроекту, він називався Проект Закону України «Про систему спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції». Даний закон набув чинності 25 січня 2015 року.

Крім того, було створено Національне агентство з питань запобігання корупції. Національне агентство з питань запобігання корупції - центрального органу виконавчої влади України зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику. Національне агентство з питань запобігання корупції відіграє роль спеціалізованого превентивного антикорупційного органу.

Великою проблемою на шляху формування та функціонування нових органів є те, що високопосадовці, на яких поширюється сфера повноважень нових органів, хочуть зберегти свій вплив на ці процеси.

Подібні структури існують у США, Польщі, Франції, Сінгапурі, Ізраїлі, Індії. Завданням Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, вчиненими вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і становлять загрозу національній безпеці.

Корупція це проблема світового рівня, різниця лише в тому, наскільки вона охопила ті чи інші органи управління країн, що в свою чергу залежить від відношення певного суспільства до цього зла і політичної волі урядів держав протистояти йому.

Список використаних джерел

1. Гавдьо Ю. Р. Корупція як живильне середовище для організованої злочинної діяльності. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 7 грудня 2018 року. Київ, 2018. С. 59-61.

2. Брус Т. М., Ковальов В. Г. Проблеми реалізації антикорупційної політики в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2016. № 3. Електронний ресурс. иЯБ: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=954>.

3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?т^=995_c16&new=1. (дата звернення: 15.10.19).

4. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-УП. иКБ: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_c16&new=1. (дата звернення: 15.10.19).

Жук Олена Миколаївна,

провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ № 3 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Корупція є глобальною проблемою кожної країни. Запобігання корупційної злочинності - чи не найголовніша проблема, з якої доводиться боротися будь-якій державі в процесі становлення. Негативні наслідки цього явища не лише перешкоджають нормальному розвитку та функціонуванню будь-якого суспільства, а й становлять серйозну загрозу інтересам національної безпеки України, демократичному її розвитку, що підриває авторитет країни, обмежує